

Спиране на изпълнението на осъдителни решения от Върховния касационен съд – между реалността и закона

*адвокат Костя Караиванов,
Адвокатско дружество Събев и съдружници*

С измененията на Гражданския процесуален кодекс (ГПК), обнародвани в Дв. 64/16.07.1999г., се въведе принципното разрешение, че подадената касационна жалба срещу осъдително решение на въззивния съд не спира изпълнението му. Това отклонение от общия принцип, че подлежат на изпълнение само влезлите в сила решения на съдилищата, целеше както по-добра защита на интересите на страната, в чиято полза е постановено въззивното решение, така и намаляване на случаите на обжалване на решенията с цел единствено да се отдалечи във времето влизането им в сила. Практиката по прилагането на новите текстове показва, че до голяма степен посочените по-горе цели бяха постигнати. Същевременно се проявиха и някои проблеми при прилагането на новите правни разпоредби.

При действащата сега правна уредба страната, в чиято полза е постановено осъдително второинстанционно решение, може веднага да подаде молба за издаване на изпълнителен лист до съда, постановил решението. Съдът е длъжен да разгледа молбата и се произнесе по нея в 7-дневен срок от постъпването ѝ. На основание издадения изпълнителен лист може да се пристъпи незабавно към образуване на изпълнително дело.

Страната, срещу която е постановено осъдително въззивно решение, има правната възможност да поиска от Върховния касационен съд (ВКС) спиране на изпълнението на решението, но при определени условия - да е подала в срок и в съответствие с формалните изисквания на закона касационна жалба срещу въззивното решение и да е представила надлежно обезпечение. Размерът на обезпечението се определя от закона (а в някои случаи - от съда) и при решения за парични вземания е равен на присъдената с въззивното решение сума. Интересът на страната да иска спиране на изпълнението има различни измерения. Най-често мотивите са, от една страна, високата степен на увереност, че решението на въззивния съд страда от пороци и ще бъде отменено, а от друга – очакваните трудности при обратното събиране на получената вече от насрещната страна облага по въззивното решение.

При реализирането на този признат от закона правен интерес страната, срещу която е постановено въззивното решение, често се изправя пред трудно преодолими проблеми.

Съгласно практиката на ВКС, за да се произнесе по молбата за спиране на изпълнението на въззивно решение, съдът трябва да е образувал касационното дело или поне да разполага с делото, по което е постановено въззивното решение. Същевременно въззивният съд е длъжен да уведоми страните за решението си и да изчака изтичането на законния 30-дневен срок за подаване на касационни жалби. При подаване на касационни жалби съдът трябва да изпрати всяка от жалбите на насрещната страна и да изчака и законния 14-дневен срок за подаване на писмен отговор. Като прибавим към тези срокове и времето, необходимо за изпращане и получаване на съобщенията, излиза, че делото обективно не може да пристигне във

ВКС и остава във въззивния съд поне за около два месеца след постановяване на въззивното решение. Това време е напълно достатъчно за страната, в чиято полза е постановеното въззивно решение, не само да се снабди с изпълнителен лист, но и да проведе изпълнението.

Страната, срещу която е постановено въззивното решение, може да поиска от ВКС спиране на изпълнението на решението и преди делото да е пристигнало в съда, с молба същото да бъде изискано от въззивния съд. И при този случай, обаче, е необходимо техническо време за разглеждане на молбата от ВКС, за изпращане на писмо до въззивния съд и на делото до касационния съд. При вече издаден изпълнителен лист това време може да е напълно достатъчно за изпълнение на въззивното решение.

От изложеното е видно, че страната, срещу която е постановено въззивно решение, в много случаи обективно не е в състояние да реализира признатото ѝ от закона право да спре изпълнението му.

Посочените проблеми могат да бъдат разрешени с изменение на ГПК, което да предвижда, че при направено искане за спиране на изпълнението на въззивното решение, съдът се произнася по молбата за издаване на изпълнителен лист едва след произнасянето на ВКС по молбата за спиране на изпълнението.

По наше мнение и до приемането на законодателно изменение по силата на общия принцип за осигуряване от съда на равнопоставеност на страните в процеса, въззивните съдилища би следвало при получаване на касационна жалба с молба за спиране на изпълнението на второинстанционното решение да изпращат незабавно делото на ВКС за произнасяне по молбата за спиране. Едва след това произнасяне и съобразно определението на ВКС въззивните съдилища следва да се произнасят по молбата за издаване на изпълнителен лист. Такъв начин на процедиране няма да накърни интереса на страната, в чиято полза е постановено въззивното решение, доколкото тя при касационно решение в нейна полза ще може незабавно да реализира представеното от насрещната страна обезпечение.